herpy

VARANER

Varanus doreanus

Varanus doreanus är en stor, kraftig regnskogsvaran från Nya Guinea och nordligaste Australien, med gråblå kropp och en ljusblå svans med svarta band. Erfarenheten av skötsel och avel är mycket liten, och flera av siffrorna är lånade från nära släktingar.

Familj: Varanidae Engelska: Bluetail monitor Publicerad 16 november 2026

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**100-135 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**10-15 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Regnskog**
Svårighetsgrad	**Erfaren**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**300 × 150 × 150 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**26-33 °C**
Värmeplats	**40-45 °C**
Temperatur, natt	**24-26 °C**
Luftfuktighet	**60-80 %**
Vatten	**Vattendel**
Vattentemperatur	**26-28 °C**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 3
Föda	**Insekter och ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**4-9 ägg**
Inkubation	**164-166 dagar** vid 29 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus doreanus är en kraftig varan med stort, välvt huvud och starka lemmar. Grundfärgen är gråbrun till blågrå, och på nacke, rygg och ben sitter tvärgående rader av svarta fläckar med ljus mitt. Strupen är vitaktig med mörk marmorering, tungan är ljus, och svansen är sammantryckt från sidorna med en tydlig dubbel köl. Svansen är ljusblå med svarta tvärband, och det är den som har gett arten dess engelska namn. Hos vuxna djur bleknar det blå, och unga djur har ett mer kontrastrikt mönster än gamla.

Arten beskrevs 1874 av A. B. Meyer efter djur från nordvästra Nya Guinea. I omkring 120 år räknades den som en del av *Varanus indicus*, och djuren gick bland annat under namnet *V. indicus kalabeck*. Först 1994 återinsattes den som egen art. Den hör till gruppen kring *V. indicus* i undersläktet *Euprepiosaurus*, men utgör tillsammans med *Varanus finschi*, *Varanus semotus* och *Varanus yuwonoi* sin egen artgrupp. Typexemplaret förstördes under 2:a världskriget, och ett nytt utsågs 1994. *V. doreanus* liknar *V. indicus* och *Varanus jobiensis* så mycket att djur i handeln och på museer länge har förväxlats. Ljus tunga, marmorerad strupe och blå svans är de mest användbara kännetecknen.

Totallängden är normalt upp till omkring 135 cm, men enstaka djur blir större. Hanar kan nå 154 cm (nos-kloaklängd 63 cm och svans 91 cm), och vid en nos-kloaklängd på 84 cm når totallängden över 174 cm. Storlek vid könsmognad och vuxenvikt är inte kända, så storleksintervallet i faktarutan är en uppskattning.

Temperamentet är inte beskrivet. Arten är en av de sällsyntaste varanerna i djurparker (färre än tio djur i världen), men ses regelbundet i handeln. Räkna med ett starkt, snabbt och försvarsvilligt djur tills motsatsen är bevisad.

Ett vuxet djur kräver ett eget rum eller ett stort hembyggt terrarium, daglig uppmärksamhet och en foderbudget för hela bytesdjur som möss, råttor och fisk. Livslängden är inte känd, men som hos besläktade varaner är det ett åtagande på ett decennium eller mer.

Utbredning och livsmiljö

Varanus doreanus finns på hela Nya Guinea, både i den indonesiska delen (Papua) och i Papua Nya Guinea, och på några av de omgivande öarna. De mest kända lokalerna ligger i den nordvästra delen av Nya Guinea, där typexemplaret samlades in, och i Milne Bay i sydost. På 1990-talet kom de första tecknen på att arten också lever på det australiska fastlandet, och det har sedan bekräftats: den finns på den nordligaste spetsen av Cape York-halvön och i bergen längre söderut, bland annat Iron Range, McIlwraith Range och Kawadji-Ngaachi Range.

Uppgifter från Bismarckarkipelagen, bland annat Nya Britannien, ska tas med förbehåll, eftersom arten har förväxlats med besläktade arter där. Öar som Biak, Salawati och Waigeo nämns också. Fynden kommer från låglandet och upp till minst omkring 450 m höjd.

> **Naturlig utbredning:** Indonesien, Papua Nya Guinea och Australien.

LIVSMILJÖ

Arten är knuten till regnskog. På Cape York håller den sig djupt inne i halvt lövfällande regnskog och kommer bara ut i öppen eukalyptusskog inom 50 m från regnskogen. På Nya Guinea lever den i regnskog, ofta vid torra flodbäddar och längs vattendrag. Den använder både skogsbotten och träden, klättrar minst 10 m upp längs stammarna och plundrar troligen fågelbon och ägg.

Klimatet är varmt året runt. På norra Cape York ligger dagstemperaturen typiskt på 27-33 °C, och det faller i genomsnitt omkring 1.700 mm regn per år, mest under monsunen från december till april. Resten av året är torrt.

I naturen äter arten reptiler, ägg (särskilt sköldpaddsägg) och insekter, bland annat skalbaggar, och sannolikt också fågelungar och fågelägg. *Varanus indicus* lever i samma område, men på Cape York har den bara setts i mangrove och kustnära skog, inte inne i regnskogen, där *Varanus doreanus* håller till. Hanar kämpar resta på bakbenen, och unga djur tas av ormen *Aspidites melanocephalus*.

Skötsel

TERRARIET

Varanus doreanus behöver ett stort terrarium med en vattenbassäng där den kan simma och dyka. Måtten bygger på artens storlek och levnadssätt och på den besläktade *Varanus melinus*.

Ett vuxet djur på 100-135 cm behöver ett rum eller ett stort hembyggt terrarium på minst 300 × 150 × 150 cm (längd × bredd × höjd). Ett par behöver ännu mer plats och ett terrarium som kan delas i två; för *V. melinus* passar 400 × 100 × 150 cm. Höjden är viktig eftersom arten klättrar, och bottenytan ska ge plats att springa.

Ungar kan börja i ett glasterrarium på omkring 100 × 50 × 60 cm, men de växer snabbt och behöver ett större terrarium under det första eller andra året. Planera det stora terrariet från början och köp inte ett litet.

Inred med djupt, fuktbevarande bottensubstrat som grov bark, jord och löv i minst 20-30 cm, så att djuret kan gräva och sova nedgrävt. Se till att det finns många gömställen på flera höjder, korkrör och tjocka grenar att klättra på och en stor, stabil solplats. En vattenbehållare som djuret kan simma och dyka i är nödvändig, från omkring 70 liter upp till en bassäng på 120 cm i diameter och 80 cm djup. Gör en äggläggningslåda med fuktig jord och sphagnum.

Alla värmekällor ska vara skärmade så att djuret inte kan bränna sig, och luckorna ska kunna låsas. Varaner kan öppna enkla lås och lyfta lösa lock. Ventilationen ska vara god, men luftfuktigheten måste kunna hållas.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

TEMPERATUR

Temperaturerna för *Varanus doreanus* är lånade från *Varanus melinus* i samma artgrupp. På Cape York ligger dagtemperaturen på 27-33 °C året runt.

På dagen ska det vara 26-33 °C i terrariet, med en solplats på 40-45 °C. Det är yttemperaturen på solplatsen mätt med en IR-termometer, inte lufttemperaturen. Det ska finnas en stor gradient så att djuret kan välja mellan en varm och en sval ände och dra sig undan värmen. Natttemperaturen är inte känd; en liten sänkning till 24-26 °C passar. Vattnet bör hålla minst 27 °C. Till uppvärmning används halogen- eller HQI-lampor, alltid avskärmade. Keramiska värmare ger inget ljus, och varaner märker inte alltid hur varma de är.

Ett djur som uppehåller sig på solplatsen i flera timmar och inte vill äta är för kallt. Ett djur med öppen mun som söker sig ner i vattnet är för varmt.

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten lever i regnskog med omkring 1.700 mm regn per år på Cape York och mer i delar av Nya Guinea. Håll luftfuktigheten på 60-80 % som hos besläktade regnskogsvaraner. Spraya terrariet dagligen, och håll botten fuktig men inte blöt. En torr, dammig botten försvårar ömsningen, och en ständigt blöt botten ger svamp och hudproblem.

Vattenbassängen ger extra fukt, och djuret dricker ur den. Byt vattnet ofta, eftersom varaner ofta tömmer tarmen i vattnet.

LJUS OCH UVB

Arten är dagaktiv och använder solplatser, så UVB rekommenderas, och Ferguson-zon 3 passar. Använd ett T5-rör i full längd eller en kvicksilver- eller metallhalogenlampa över solplatsen på ett avstånd som ger ett UV-index på cirka 3-5 vid djurets rygg, och låt en stor del av terrariet ligga i skugga. Byt rören var 12:e månad.

Ha ljuset tänt 12 timmar per dygn och mörkt på natten. Ett fullspektrumljus med hög Ra över växter och solplats gör terrariet ljusare och djuret mer aktivt.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

I naturen äter *Varanus doreanus* kräldjur, ägg (särskilt sköldpaddsägg) och insekter som skalbaggar, och troligen även fågelungar. I terrariet passar stora insekter, möss, fisk och krabbor. Rytmen är lånad från *Varanus melinus*: hela bytesdjur en gång i veckan och insekter däremellan.

- Vuxna djur: en gång i veckan en hel mus, en liten råtta, en kycklingunge eller fisk, och dessutom gräshoppor, syrsor eller andra stora insekter, med några dagar mellan varje mål. Kräftdjur som krabbor kan ges som omväxling.
- Ungar: gräshoppor och syrsor varannan dag, och babymöss då och då. Ge fodret med pincett så att alla får lika mycket.
- Hela bytesdjur täcker normalt kalkbehovet. Till insekter används kalk med D3, och då och då en vitaminprodukt.

Fetma är en risk, särskilt om gnagare blir huvudföda. Håll djuret smalt och väg det regelbundet. En varierad kost med många insekter och fisk är bättre än mus varje vecka.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Vuxna djur är kraftiga och snabba och kan ge allvarliga skador. Ett bett från en varan på en meter eller mer kan gå djupt, klorna är vassa och kan riva upp huden, och svansen används som en piska. Temperamentet hos tama djur av *Varanus doreanus* är inte beskrivet, så behandla ett vuxet djur med stor respekt och använd handskar eller en handduk tills du känner djuret.

Ge nya djur två till fyra veckors ro innan du börjar röra dem. Rör dig lugnt, tala lågt och låt djuret komma till dig. Utfodring med pincett och senare från handen kan skapa förtroende. Håll stunderna korta. Ett stressat djur väsnas, blåser upp sig, slår med svansen och spärrar upp munnen; avbryt då och låt djuret lugna sig.

Varaner kan bära på salmonella. Tvätta händerna noga efter beröring av djur, terrarium och vatten, och låt inte små barn eller försvagade personer röra djuret.

Håll djuren ett och ett. Hos den besläktade *Varanus melinus* kan grupphållning sluta med dödliga bitsår. Ett par kan prövas om terrariet är mycket stort och kan delas med en skiljevägg, men hanarna slåss om honor och revir.

Läs mer: Karantän och hygien

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Ålder och vikt vid könsmognad är inte kända för *Varanus doreanus*. Hos *Varanus melinus* kan det dröja omkring sju år innan ett par får sin första kull. Hos *V. melinus* blir hanen tydligt större än honan, och de största kända *V. doreanus* är hanar med kraftigt huvud. Könet är svårt att se, och sondering fungerar inte säkert på varaner, eftersom honorna har liknande fickor vid svansroten. Säker könsbestämning kräver endoskopi, ultraljud eller röntgen hos en veterinär med erfarenhet av kräldjur.

PARNING

Parningen är inte beskriven för *Varanus doreanus*. Hos *Varanus melinus* är den inte bunden till årstiden: den utlöses när hanen sätts in hos honan, och paret skiljs åt igen efter ungefär två veckor.

Använd ett mycket stort terrarium med skiljevägg, där djuren kan hållas åtskilda och bara sättas ihop under uppsikt. Hos besläktade varaner kan djur som sätts ihop dö av bitsår. Hos *V. melinus* syns dräktigheten lättare på en våldsam aptit än på kroppen. Ge dräktiga honor rikligt med föda och kalk.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Kullstorleken är inte känd för *Varanus doreanus*. Faktarutans 4-9 ägg är lånade från *Varanus melinus*, där honan kan lägga kullar med omkring tre månaders mellanrum, och är en riktlinje, inte ett facit.

Ge honan en äggläggningslåda på 80 × 50 × 25 cm eller större, halvt fylld med fuktig torv, löv och sphagnum, så att hon har ett ställe att gräva. Utan en lämplig låda kan hon hålla kvar äggen, vilket är livsfarligt. En hona som gräver oroligt, vägrar föda och blir tjock är sannolikt dräktig. Håll koll på aptit och vikt.

INKUBATION

Inkubationen av *Varanus doreanus* är lånad från *Varanus melinus*: i en blandning av vermikulit och sand (2:1) kläcks äggen efter 164-166 dagar vid 29 °C.

Lägg äggen ovanpå substratet utan att vända dem, och täck äggboxen med plastfolie så att luften hålls mättad med fukt. Ta av folien minst en gång i veckan för att vädra. Ägg utan utveckling kan tas bort efter några dagar, men enstaka ägg kan innehålla döda embryon. Ruvningen tar över fem månader, så var tålmodig och öppna inte äggen för tidigt.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Uppfödningen av *Varanus doreanus* är lånad från *Varanus melinus*, där nykläckta ungar väger omkring 33-35 g och mäter 27-28 cm totalt. Håll dem i glasterrarier med grenar, korkrör, växter och vattenskål, och spraya dagligen.

Erbjud syrsor efter fyra-fem dagar; ungarna tar dem ofta först efter den tionde dagen. Några veckor senare tillkommer babymöss, och därefter består kosten av syrsor och gräshoppor varannan dag och babymöss då och då. Ungarna är glupska, och man måste se till att de inte överutfodras, så utfodra var och en för sig med pincett. Vissa växer snabbare än andra. Skilj dem åt om de blir aggressiva, och räkna med att de växer ur ungterrariet på kort tid.

Hälsa och vanliga misstag

Sjukdomar hos *Varanus doreanus* är inte särskilt beskrivna. Följande gäller generellt för varaner i fångenskap:

- Parasiter och stress hos vildfångade eller farmade djur. Djur i handeln är sannolikt för det mesta vildfångade på Nya Guinea, och uppfödning i fångenskap är inte dokumenterad. Håll ett nytt djur i karantän i minst sex veckor och låt en veterinär undersöka träckprover för inälvsmask och andra parasiter.
- För lite värme eller UVB ger försvagat immunförsvar, dålig aptit och skelettsjukdom. Mät solplatsens yttemperatur med IR-termometer.
- Fetma och fettlever, om djuret får för många gnagare och för lite motion.
- Ömsningsproblem vid för torr luft: rester på tår och svans. Ge en fuktig gömlåda och bad.
- Lunginflammation och munsjuka vid kyla och för blöt botten, med snor, väsningar och andning genom munnen.
- Bettskador mellan djur om de hålls ihop, och brännskador från oskärmade lampor.
- Salmonella kan smitta till människor, så tvätta händerna efter beröring av djur, terrarium och vatten.

Kontakta en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, inte äter på ett par veckor, har svullnader, snor eller försvagade lemmar.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.